

ВІДГУК ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА

Алфьорової Зої Іванівни, доктора мистецтвознавства, професора,
завідуючої кафедри Методологій крос-культурних практик
та професора кафедри Аудіовізуального мистецтва
Харківської державної
академії дизайну і мистецтв на дисертацію Чжан Цзінвень
«Естетичні особливості китайських фільмів у жанрі УСЯ»,
подану до захисту на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю
021 Аудіовізуальне мистецтво і виробництво галузь знань 02 Культура і
мистецтво.

1. Актуальність теми дослідження.

Репрезентація здобутків кожної нації в мистецтві відбувається за доволі складною траєкторією. В новітніх мистецтвах, особливо в кінематографії, такі здобутки репрезентуються, маючи доволі довгу історію розвитку. Не виключенням є жанр Уся, який на сьогодні репрезентує китайську культуру в кінематографії КНР по усьому світові. Різні техніки китайських середньовічних бойових мистецтв ми знаходимо у сценах китайської опери, китайського театру тіней, про них розповідає китайська міфологія та на них спираються певні доктрини китайських релігійних вчень. Цілком зрозуміло, що кінознавці з Китаю звертаються до дослідження цього жанру, різних аспектів його розвитку. Не виключенням є дисертаційне дослідження здобувачки Чжан Цзінвень, яке присвячене естетичним особливостям китайських фільмів у жанрі Уся. Відомо, що Уся (кит. 武俠) — пригодницький жанр китайського фентезі, в якому наголошується на демонстрації східних єдиноборств. Актуалізація проблеми осмислення естетичних особливостей цього жанру в дисертації здобувача викликана не тільки його інтеграцією в світову кіноіндустрію, але саме представленим в цьому кіножанрі етичним кодексом воїнської честі, ідеали боротьби за справедливість, гідність, національну ідентичність. Тобто така актуалізація є об'єктивною і доволі доречною і в Україні, адже наша країна на сьогодні в суворій війні виборює свою незалежність.

2. Наукова новизна результатів дисертації. Окрім доведення до української професійної спільноти історіографічного огляду кінознавчої літератури з зазначеної проблематики, здобувачка обґрунтовує власний погляд на періодизацію розвитку жанру Уся в кінематографі; типологізує морфологію цього кіножанру, характеризуючи піджанри Уся; виявляє особливості його драматургії візуальної естетики, образності та семантики. Наукова новизна результатів дисертації обумовлена також прагненням Чжан Цзінвєнь з'ясувати сучасний стан розвитку фільмів про бойові мистецтва та перспективи розвитку жанру в новітніх технологічних форматах, яке вона успішно реалізує.

3. Теоретичне і практичне значення результатів дисертації.

Теоретичне значення результатів дисертації полягає в розширенні історіографії дослідження зазначеної проблеми, в яку були включені публікації, які стосуються репрезентації жанру Уся в новітніх аудіовізуальних творах гібридного походження (відеоігри, віртуальна реальність, 3D тощо) та розширення теоретичного поля осмислення сучасного формотворення в цьому жанрі. На численних прикладах в дисертації описано систему піджанрів фільмів про майстрів бойових мистецтв: фентезійні уся (різновид містично-фантастичних стрічок сянься); історичні та псевдоісторичні драматичні бойовики; горрор-уся (фільми жахів з елементами бойових мистецтв); фільми кунг-фу; уся-комедії; уся-мелодрами; уся з елементами еротики; науково-фантастичні бойовики (сай-фай уся); уся-артхаус (авторське кіно). Авторка виявила та проаналізувала стрижневі характеристики мультижанрових проєктів, що зберігають концептуально важливі ознаки фільмів уся. Деталізація жанрової морфології Уся є цінним внеском теоретичний мистецтвознавчий дискурс.

Практичне значення роботи полягає в тому, що її результати можуть бути використані в педагогічному процесі у викладанні профільних навчальних дисциплін з зазначеної спеціальності, а також навчальних дисциплін варіативного циклу, зміст яких орієнтований на підготовку

сценаристів, режисерів, режисерів монтажу, кінознавців, фахівців з іншого аудіовізуального контенту, в якому присутні елементи Уся.

4. Наукова обґрунтованість результатів дослідження, наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Наукова обґрунтованість основних положень і висновків дисертації обумовлена широким використанням фактологічного матеріалу для аналізу, ґрунтовністю історіографічного аналізу наявних джерел, доведеністю висунутих в дослідженні положень, самостійністю виконання дослідження.

5. Рівень виконання поставленого наукового завдання та оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності. Здобувачка повною мірою оволоділа методологією наукової діяльності, використавши міждисциплінарний підхід. Обрані методи дослідження відповідають поставленій меті, є доволі логічними та доречними. Чжан Цзінвень сформувала відповідний науковий інструментарій дослідження, який дозволив успішно досягнути мети та виконати поставлені в дисертаційній роботі завдання у повному обсязі.

6. Апробація результатів дисертації. Повнота викладу основних результатів дисертації у наукових публікаціях. Загалом наукові результати дисертації висвітлені у 12 наукових публікаціях здобувачки, серед яких 6 фахових одноосібних статей: 3 статей у вітчизняних фахових наукових виданнях та 3 статті у закордонних виданнях (Німеччина та Китай).

Також результати дисертації були апробовані на 6 наукових фахових конференціях, доповіді опубліковані у збірниках міжнародних та всеукраїнських науково-теоретичних конференцій.

7. Структура та зміст дисертації, її самостійність, завершеність, відповідність вимогам щодо оформлення й обсягу.

Структура дисертації є логічною та обумовлена її метою та дослідницькими завданнями. Робота складається зі вступу, трьох розділів, шести підрозділів і висновків, які підбивають підсумки дослідження. Висновки дисертаційного дослідження підтверджують наведені аргументи,

свідчать про досягнення поставленої в дослідженні мети. Наприкінці наведено список використаних джерел, що містить також фільмографію.

8. Дотримання академічної доброчесності у дисертації та наукових публікаціях. Відсутність (наявність) академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації. Текст дисертації та публікацій успішно пройшов відповідну перевірку, порушень академічної доброчесності не виявлено. Таким чином, наукові результати, викладені в дисертаційній роботі, повністю висвітлені у наукових публікаціях здобувачки та відповідають вимогам п. 8-9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44.

9. Дискусійні положення та зауваження до дисертації.

1. В дисертації цілком слушно зроблено загальний висновок, що різноманітність естетичних компонентів роблять кіно тексти в жанрі Уся полікодовими повідомленнями. В чому полягає комерційна привабливість такого поліфонічного кодування і чи не розмиває таке кодування традиційні культурні коди національної спадщини?

2. Здобувачка звертає увагу на наявну транснаціональність та трансмедійність жанру Уся на сьогодні. Авторкою дослідження фіксується запозичення естетики Уся іноземними режисерами, насамперед американськими (с.161). Прокоментуйте, яким чином (сміслово та образно) адаптується жанр Уся до міжнародного кіноринку?

3. Якими авторка дисертаційного дослідження вбачає морфологічні трансформації жанру Уся у майбутньому?

10. Загальний висновок і оцінка дисертації.

Дисертація Чжан Цзінвень «Естетичні особливості китайських фільмів у жанрі Уся», є актуальним, самостійним та завершеним дослідженням, виконаним на високому науковому рівні відповідно до вимог «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування

рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами), а її авторка заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 021 Аудіовізуальне мистецтво і виробництво, галузь знань 02 Культура і мистецтво.

Офіційний опонент:

доктор мистецтвознавства, професор,

завідувач кафедри методологій

крос-культурних практик, професор

кафедри аудіовізуального мистецтва

Харківського державної академії

дизайну і мистецтв

З. І. Алфьорова